

פז זאב (זאב'קה)

נולד ב-1926 בתל-אביב

התגייס לפל"ם ב-1945

ה ע ם נ ה ר י ם ' 0

בליל ה-22.11.45 הורדנו את המעפילים מהספינה "ברל כצלסון" שהגיעה לחוף שפיים.

בליל ה-26.11.45 תקף הפלמ"ח שתי תחנות משטרת חופים בסידנא-עלי ובגבעת אולגה, בשני הכוחות השתתפו חניכי הקורס.

בליל ה-25.12.45 הורדנו את המעפילים מהספינה "חנה סנש" שהגיעה לחוף נהריה ועלתה על שרטון. מידי פעם נטלנו חלק במשימות שונות ובין השאר העברות נשק וחומרי חבלה שאישון לילה ליישובים שונים. בינואר 1946 החלו לימודי כחניך בקורס חובלים מס' 3 שמנה 16 חניכים.

התגוררנו בקיבוץ יגור והלימודים התקיימו בכיתה מיוחדת בבית הספר הימי לקציני ים בחיפה.

החומר כלל בצורה מאד מרוכזת השכלה ימית נרחבת, גיאוגרפיה, ניווט במים עמוקים לפי גרמי שמיים, טבלאות ומכשור, חוקי ים, מבנה אוניות, תצורות דלק, הכנת אוניות מעפילים וניהולן, ענייני תזונה ובריאות וחומר רב נוסף שיאפשר לנו לפקח על הצוותים הזורים, לטפל במקרי חירום ואף ליטול את הפיקוד הימי בעת הצורך, לכל זאת הוקצבה לנו מחצית השנה.

לקראת סיום הקורס נשארתי עם כמה מחברי ביום שבת ע"מ להכין בנמל חיפה ספינה להפלגת אימונים של שבוע, אך היתה זו לדאכוני הרב ה"שבת השחורה" - 29.6.46, קיבוץ יגור הוקף בליל שבת ע"י צנחנים בריטים ובשבת בבוקר נעצרתי עם חברי ורבים מחברי המשק.

שבוע שהינו במחנה המעצר עתלית ולאחר חקירות ומיון מצאתי עצמי בקבוצה שהועברה למחנה מעבר צבאי ברפיח. למרות ההרגשה הקשה נוצרה אווירה מיוחדת של אחוות רעים ורצון עז להתגבר. רב אנשי המחנה היו צעירים, חברי קיבוצים ואנשי פלמ"ח, נקבעה הנהגה פנימית וסדר יום גדוש פעילות, ספורט, לימודים, הרצאות וכו'.

במקביל החלה פעילות מחתרית של מעקב על סדרי השמירה, הנוהלים וכל ידע שיוכל לתרום לקראת אפשרות בריחה בכוא היום, היום הזה לא הגיע ואני שוחררתי ויצאתי לחופשי בספטמבר 1946.

נולדתי בארץ בשנת 1926 בעיר תל-אביב. אהבתי לים החלה בילדותי, מאחר שהתגוררתי בשכונה ששכנה ליד הים ורוב משחקי ילדותי התנהלו לחופו או בתוכו. כנעורי הייתי פעיל בשבט צופי "קהילת תל-אביב" ובשבט "צופי הים" ומכאן החל ה"רומן" שלי עם סירות, מפרשיות ושייט.

כנער בן 15 הצטרפתי לשורות ה"הגנה" ובסיום לימודי בבית הספר המקצועי ע"ש מכס פיין יצאתי עם קבוצה מתנועת הצופים להכשרה בקבוצת "חפצי בה" שבעמק יזרעאל, היה זה בשנת 1943.

היו אלה ימי מלחמת העולם ועל השואה הנוראה לעמנו וממדיה לא ידענו הרבה.

ביוני 1945 החלטתי לתרום את חלקי במאבק לפתיחת שערי הארץ לפליטי השואה, ומאחר שנושא הים היה קרוב ללבי התגייסתי לפל"ם.

נשלחתי לקיבוץ שדות-ים לבסיס הפל"ם ונתקבלתי כחניך בקורס ימי מס' 5 שבו היו כ-45 חניכים. היתה זו עבורי תקופה מלאה סיפוק מכל הפעילות העניפה והאווירה החברית ששרתה בין כולם - מדריכים, מדריכים וחניכים כאחד.

למדנו להשיט סירות חתירה ומפרש ביום ובלילה, בים רועג ובים סוער ומידי פעם מפליגים למספר ימים למרחבי הים. שלטנו בשימושי המצפן, ניווט בעזרת מפות ים, זיהונו גרמי שמיים וכו' והכרנו היטב את חופי הארץ לכל אורכה. מידי פעם קיימנו את ערבי הצ'ובאט מסביב למדורה ובהתאם למסורת ב-13 לכל חודש בשעות הערב, היינו מרימים כוסית לחיי כל המרימים כוסית עמנו ברחבי תבל ולחיי הספינות שבדרך!

לחלק מהחניכים התקיים קורס למפקדי סירות ובסיומו נשלחו שישה חניכים להשתתף בקורס חובלים, לשמחתי הייתי אחד מהם.

בתקופת הקורס השתתפנו בפעולות שונות במסגרת ההעפלה והמאבק בבריטים.

בליל ה-1.11.45 היינו בין חוליות הפלמ"ח שביצעו חבלות במסילות הברזל ברחבי הארץ.

חזרתי לפעילות במסגרת הפלי"ם כמדריך בקורס ימי מס' 7 שהתקיים במחנה ליד קיבוץ נוה-ים בחודשים האחרונים של שנת 1946. הקורס הורכב בשתי קבוצות חניכים והיה יעיל ביותר, במקביל התקיים קורס זהה במחנה ליד מכמורת (אבו זבורה).

מדי פעם היינו מתארגנים ויוצאים לחופים שונים במרחבי הארץ בציפייה לספינת מעפילים שאמורה להגיע, אך בתקופה זו הגבירו הבריטים את שמירתם הימית והספינות לראבוננו היו נתפסות.

בתחילת 1947 הועברתי למוסד לעלייה ב', קיבלתי כינוי מחתרתי "נוח" ומצויד בדרכון מנדטורי וביגוד מתאים הפלגתי עם חבר נוסף לאיטליה באוניית נוסעים.

כיליד הארץ היה המפגש עם הבירה - רומא מהמם, הכיכרות הגדולות, השדרות הרחבות, המבנים הגבוהים והמהודרים, רומא ההיסטורית, הוותיקן וכל השער.

זהותי הוחלפה, קיבלתי תעודת פליט פולני ע"ש שאול מייבלום ודרכוני נמסר לשימוש ה"מוסד".

מפגשי הראשון עם ניצולי השואה היה במחנה בדרומה של העיר בארי, היה זה עבורי מפגש קשה ומרגש כאשר האזנתי לקורותיהם, כשלכל אחד ואחת סיפור אישי מזועזע, ולהוויכח שאכן דברים אלה התרחשו.

השאפה לעזור להם ומאבקנו לפתיחת שערי הארץ לשארית הפליטה קיבלו משנה תוקף. ומכאן החלה עבורי פעילות רב גונית בכל הקשור להעפלה ורכש.

בין השאר עסקתי בהפעלת ציוד שכלל סירות גומי מיוחדות שניתן היה לנפחן במהירות ע"ש שימוש בבלוני אוויר דחוס ובעזרת צוות מאומן וכבלים שנמתחו בין הספינה לחוף אפשר היה להעביר באישון לילה הרחק ממקום יישוב כ-30 מעפילים בסירה אחת בכל פעם אל הספינה, בדרך זו העלינו בחופים שונים אלפי מעפילים למספר ספינות.

תקופה מסוימת הייתי בחוליה שעסקה בסיורים ומיפוי לאורך חופים שונים במטרה לאתר מקומות מתאימים לביצוע העלאות השאיות לספינות המעפילים.

מידי פעם נקראתי להשתתף בהעברת נשק שנרכש ע"י ה"רכש" ובהעברת ספינות בין הנמלים למטרות שונות.

ביולי 1947 נקראתי להעביר בצפון איטליה ליד לה-ספציה באישון לילה כ-700 מעפילים אל ספינת משא ללא כל סיורים מתאימים ומצוידים כמזון ומים ליממה אחת בלבד, להפליג ולפגוש ספינה מסודרת שנאלצה להסתלק ממקום עגינתה, להעביר את המעפילים לספינה זו ולהמשיך איתם כאחד המלווים ארצה.

המפגש התקיים ליד האי אלבה, ההעברה בוצעה בהצלחה אך ההחלטה שאמשיך יחד עם האלוטאי ארצה בוטלה מאחר שבספינה היו מאנשינו. הספינה הפליגה בשם "יד לחללי גשר א-זיו".

בתחילת נובמבר נקראתי לעלות על סיפונה של ספינה בנויה מעץ אשר עגנה ליד אחד האיים הרומה מהעיר ונציה.

לאחר גמר ההכנות והעברת המעפילים לספינה בעזרת ארבע סירות דיג גדולות, הפלגנו ב-5 בנובמבר 47 בחשאי ובאישון לילה לדרכנו. לספינה ניתן השם, קדימה". בספינה היו 794 מעפילים מהם 103 תינוקות וילדים עד גיל 3 שנים.

בנוסף לצוות האיטלקי היינו על הספינה שישה ישראלים ביניהם רופא ואחות שנדרשו לטיפול המיוחד בתינוקות וילדים.

התנאים והצפיפות היו קשים מנשוא ורק עם שקיעת השמש ניתן היה להעלות את האנשים אל הסיפון ולשאוף אוויר צח ולהתאושש.

לאורך הים האדריאטי הפלגנו במתצית המהירות מהחשש להתנגש עם מוקשי ים ממלחמת העולם שנותקו ממקומם ועדיין נודדים במרחבי הים, כשהגענו לים היוני הגברנו המהירות.

בתוכנית המקורית אמורים היינו להיפגש ליד חופי תורכיה עם ספינת המעפילים "עלייה" ולהעביר אלינו את 180 מעפיליה, אך מאחר ולא נוצר קשר בין הספינות קיבלנו הוראה להמשיך ארצה.

ב-15 בנובמבר הרומה מהאי קפריסין נתגלינו ע"י מטוסי חיל האוויר הבריטי ותוך זמן קצר הגיעו אוניות המשחית. במצב זה ניתנה הוראה למעפילים לעלות לסיפון ותוך זמן קצר נשמעה ברמה שירת "התקווה" והדגל הכחול-לבן הונף על ראש התורן.

כיוון שהספינה היתה בנויה מעץ ורעועה ועל סיפונה תינוקות וילדים רבים נתקבלה הוראה שלא להתנגד בכוח להשתלטות הבריטים ואכן כך היה, הספינה הובאה לחיפה והמעפילים נשלחו לקפריסין.

כבר מתחילת המסע וכאישור מהארץ הכינונו מחבוא בין הסיפון ותקרת הארון של רב המלחים לתוכו הכנסנו מזון משומר, מים וכלים שונים וכאשר הספינה עמדה להיתפס הושמרו מכשירי הקשר וכל החומר הבטחוני ושלושה מאיתנו נכנסו למחבוא כשמתחתנו סודרה התיקרה מחדש. שלושת האחרים הרופא, האחיות ואחד המלווים המשיכו עם המעפילים לקפריסין.

אנו חולצנו בהמשך ע"י חברינו מהפלי"ם שהשתלבו בין הפועלים שעלו לנקות את הספינה לאחר שהועמדה באזור "צי הצללים" של אוניות המעפילים וכך ירדנו ויצאנו מנמל חיפה. הספינה "עלייה" הצליחה לחמוק, לפרוץ את המצור וכחשכת הלילה, ב-17 בנובמבר עלתה על החוף בנהריה וכל המעפילים הורדו בהצלחה.

חזרתי לפעילות במסגרת הפלי"ם כמרכז ההדרכה בקורס ימי מס' 9 שהתקיים בשדות-ים והתנהל בצל הקרבות שפרצו לאחר הכרזת האו"ם מ-29.11.47.

בתחילת 1948 התמניתי למפקד קורס ימי מס' 10 שהתקיים גם הוא בשדות-ים, אך תוך זמן קצר הופסק ורוב החניכים הצטרפו לחבריהם הלוחמים בגדוד הרביעי של הפלמ"ח

"שורד" הצלחנו לתפוס יחד עם האוניה ק-18, אוניה שהובילה אלפי רובים ותחמושת לסוריה. בתחילת 1949 עברתי ליחידת המודיעין של החיל בה שירתתי עד לסיום המלחמה. ביוני, עקב כוונתי להתחתן ולשנות את מסלול חיי השתחררתי, לדאבוני הרב תוכניותי לעתיד שובשו מסיבת מותו לפתע של אבי ז"ל. כיוון שבזמנו סיימתי בית ספר מקצועי הצטרפתי לתעשייה הצבאית למפעל שעסק בייצור הנשק - מפל"ן. במשך השנים ותוך רכישת השכלה וידע התקדמתי ומלאתי תפקידים שונים ומ-1976 נתמנית למנהל המפעל לייצור הנק"ל - מפעל "מגן" שכלל כ-600 עובדים, מהם בעלי מקצוע ברמה הגבוהה ביותר בענף המתכת, טכנאים, מהנדסים וחרשי נשק. במפעל הופעל בין השאר ציוד מתקדם ביותר, קווי ייצור המוני, מכונות עם פיקוד בקרה ספרתית, מחלקות חיסום וציפויים, ציוד מיוחד לייצור קנים לנשק וכל השאר הדרוש לביצוע הנשק עד תומו כולל מטווח. היה לי סיפוק רב בעבודתי זו כאשר מפקדים היינו על אספקת הנק"ל לצה"ל ובנוסף ייצאנו מתוצרתנו לעולם הרחב ברווחים נאים. ב-1990 פרשתי מהעבודה ומאז מקדיש מזמני לבני משפחתי, ללימודים, טיולים ופעילות גופנית.

במלחמתו לפריצת הדרך לירושלים. במשך אידועי המלחמה נפלו רבים מהם בקרבות העקובים מדם - יהי זכרם ברוך! בתקופה זו הוקמה יחידת נחיתה שאליה הצטרפתי ושהייתה מורכבת מאנשי פלי"ם ולוחמים מחטיבת "כרמלי" במטרה לבצע פעולות חבלה מעבר לגבולות וליצור קשר עם ישובים מנותקים. כסיסה היה בנוה-ים והספינה "הגנה סנש" שנרכשה בזמנו ושופצה שימשה את הכוח. באפריל 1948 עליתי על סיפונה של הספינה "הגנה" ק-20 שהייתה ספינת מעפילים אך שימשה בימי מלחמת העולם כספינת משמר קנדית (קורבטה) ויחד עם אחותה "ווג'ווד" ק-18 וספינה נוספת "מדינת היהודים" א-16 היו את תחילתו של מה שנקרא "השרות הימי", ספינות אלה שופצו בחשאי והותאמו לפעילות ימית. עם קום המדינה החלה פעילותו של חיל הים, המשכתי לשרת על הספינה "הגנה" ק-20 כאחד הקצינים ובין השאר כממונה על צוות תותחנים ימאים שהיה מורכב ממתנדבים שהגיעו אלינו מפינלנד לעזור לנו במלחמתנו, תרומתם היתה רבה מאחר שנושא תותחנות ימית היה חדש עבורנו. עסקנו בפעילות שוטפת של סיורים ושמירה על חופי הארץ, לעיתים ליווינו אוניות נשק בדרכן ארצה, השתלבנו בפעולות התקפה מהים בהתאם לצרכי המלחמה ובמבצע

הספינה "קדימה" ליד שובר הגלים בחיפה לאחר ש-794 מעפיליה גורשו לקפריסין